دەنگێک دەوەستێت: فارووق ڕەفیق و ناڕەحەتیی بیرکردنەوە.. ئەیوب ئەحمەد قادر

هەندێک تاک شوێنەوار بەجێدەهێڵن، هەندێکی تر پرسیار. فارووق ڕەفیق لەو کەسانە بوو کە هەردووکیان بەجێهێشت. مردنی ناگەهانی لە ٢٨ی نیسانی ٢٠٢٦ لە هەولێر بەهۆی جەلتەی دڵەوە کە کۆتایی بە ژیانی هێنا، بەڵام بیرکردنەوەیەکی بێکۆتایی جێهێشت. بۆ کۆمەڵگەی کوردی کە لەم قۆناغەدا پێویستی بە دەنگی ڕەخنەگر و هۆشیار هەیە، ئەم لەدەستدانە تەنها کۆتایی ژیانێک نییە، بەڵکو بێدەنگبوونی ویژدانی ڕووناکبیرییە.

لە ساڵی ١٩٥٩دا لە سلێمانی لەدایک بوو. ڕێگای ژیانی زوو سنوورەکانی کوردستانی تێپەڕاند و لە کەنەدا خوێندنی فەلسەفەی تەواو کرد و پلەی دکتۆرای بەدەست هێنا. بەڵام وەک زانایەکی دوورەپەری نەماوەوە گەڕایەوە بۆ ناو کۆمەڵگە، نەک بۆ خۆپاراستن و ژیانی تایبەتی، بەڵکو بۆ بەشدارییەکی چالاک لە گفتوگۆ، بیرکردنەوە و ژیاندا

ڕەفیق فەلسەفەی لە سنووری هەڕەمی زانکۆدا زیندانی نەکرد، بەڵکو هەوڵێک بوون بۆ دەرکردنی فەلسەفە لە چوارچێوەیەکی تەنک و هێنانی بۆ ناو ژیانی ڕۆژانەی هاووڵاتیان. کتێبەکانی وەک فەلسەفە و ژیان و هونەری فەلسەفە، و وەستانێک لە گەشتێکی فەلسەفی و “ئاشتیکردنەوەی عەقل و خۆشەویستی” لە دیدی ئەوەوە، فەلسەفە سیستەمێکی داخراو نەبوو، بەڵکو پرۆسەیەکی کراوە بوو ئامرازێک بۆ ئاراستەکردنی پرسیار لەسەر جیهان و خۆمان.

کاریگەریی ڕەفیق تەنها لە ناو نووسینەکانیدا نەبوو. وەک سەرنووسەری گۆڤاری (ئاوێز) و هاوبەشدار لە دامەزراندنی (ڕەهەند) فەزایەکی تایبەتی بۆ گفتوگۆی بیرەکان درووست کرد، کە تێیدا بیروڕاکان تەنها نەدەگوتران، بەڵکو دەچوونە ناو کردار و دەخرانە ژێر ڕەخنەی ڕەسەن. ئەم فەزایانە لە ناوچەیەکدا کە زۆرجار پڕە لە ئاڵۆزیی سیاسی، بوون بە نموونەیەکی کەموێنەی گفتوگۆ و نوێگەری.

ڕەفیق باوەڕێکی قووڵی بە ناڕەحەتیی بیرکردنەوە هەبوو. بێی وابوو فەلسەفە نابێت ئارامبەخش بێت، بەڵکو پێویستە هەژان و تێکچوون

دروست بکات. وتە ناسراوەکەی، مردن دژایەتی ژیان نییە، بەڵکو کاتێکی دەزینەوەیە ، تەنها بە ڕێگەی مردنەوە دەتوانرێت ژیان بە باشی تێبگەین. ئێستا وەک دەنگدانەوەیەکی بەهێز وایە کە بانگەوازمان دەکات بۆ وەستان و دووبارە بیرکردنەوە. لە مردنی خۆیدا، ئەم وتەیە واتایەکی قووڵتر و تاڵتر وەردەگرێت.

بێگومان،هەمیشە هاورا نەبووە. ڕەخنەکانی لەسەر دۆخە سیاسی و کۆمەڵایەتییەکان زۆرجار توند و ناڕەحەتکەر بوون. بەڵام هەر ئەم تایبەتمەندییەش گرنگییەکەی دیاری دەکات،ئەو بەدوای ڕەزامەندی نەبوو بەڵکو بەدوای ڕاستی بوو. و ڕاستی زۆرجار لە کۆنسێنسدا نەدەدۆزرێتەوە، بەڵکو لە ناڕەزایەتییەکاندا.

لەگەڵ کۆچی دوایی فارووق ڕەفیق، کوردستان تەنها بیرمەندێک لەدەست نادات، بەڵکو هەڵوەستێک،ڕەتکردنەوەی وەڵامە سادەکان و بانگەوازی بەردەوام بۆ پرسیارکردن. مردنی ئەو پرسیارێکی کراوە جێدەهێڵێت: کێ دەتوانێت درێژە بەو ڕێگایە بدات کە ئەو دەستی پێکرد؟

لە کۆتاییدا، میراتی ڕەفیق تەنها لە کتێب و نووسینەکاندا کورت نابێتەوە. ئەو میراتە لە ناڕەحەتییەکەدا دەژی کە لە دوای خۆی جێی هێشتووە: لە هەر گومانێک، لە هەر پرسیارێک، و لە هەر هەوڵێک بۆ بینینی جیهان بە شێوەیەکی نوێ. مرۆڤ دەمرێت، بەڵام بیر نامرێت؛ و تا کاتێک بیر دەکرێتەوە، بەشێک لە فارووق ڕەفیق هەمیشە ئامادە دەبێت.

ڕووحی شادبێت ،خودا سەبری بدات بە کەسوکاری دکتۆر فارۆق ڕەفیق

ایوب احمد قادر/ئەڵمانیا